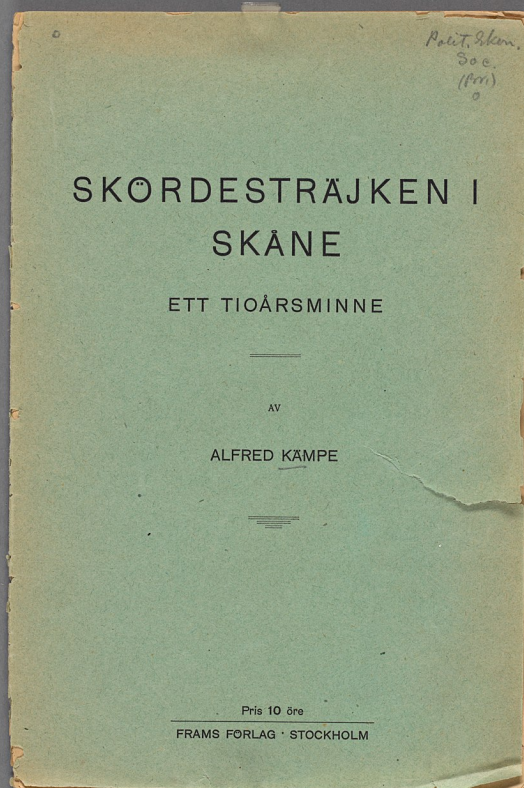

Kämpe, Alfred

Skördesträjken i Skåne :

Tryck 54 E c Br. 1917

Tillkomstår 1917

Digitaliserad år 2015

National Library
of Sweden

Polit. Skon.
Soc.
(För.)
0

SKÖRDESTRÄJKEN I SKÅNE

ETT TIOÅRSMINNE

AV

ALFRED KÄMPE

Pris 10 öre

FRAMS FÖRLAG · STOCKHOLM

STORFORSK

SKIVE

STORFORSK

Kungl. biblioteket

0 0000 000086398

SKÖRDESTRÄJKEN I
SKÅNE

ETT TIOÅRSMINNE

AV

ALFRED KÄMPE

FRAMS FÖRLAG · STOCKHOLM

STOCKHOLM
Tryckeri-Aktiebolaget Fram
1917

Inledning.

Det är först med början av 1900-talet man kan tala om en enhetlig lantarbetarörelse i Sverge. Eft par, tre år efter 1900 begynte nämligen lantarbetarna organisera sig och resultatet blev de båda första större sammanslutningarna. Den ena omfattade mellersta Sverge, Dalarna och nedre Norrland, "Mellersta Sverges Lantarbetareförbund", och den andra Syd-Sverge, huvudsakligast Skåne, varför också förbundet kallades "Skånska Lantarbetareförbundet". Det är det senare, som till väsentliga delar med sin energiske förtroendeman, Albin Hansson — den av arbetsgivarna hatade ledaren för den i fortsättningen skildrade skördesträjken — som lade grunden till den moderna svenska lantarbetarörelsen.

Skånska lantarbetareförbundet bildades i Ystad 1904, den 22 april, vid ett möte, besökt av omkring 600 lantarbetare från 31 gods inom provinsen. Då de beslut, som fattades vid detta möte, rörande verksamhetens ändamål, äro grundläggande för svenska lantarbetarörelsen och följaktligen hava historiskt intresse och då 1907 års väldiga skördesträjk, liksom föreningsrättsstriden vid Råbelöv m. fl. platser, härtill äro grundade därpå, må här återgivas de principiella punkter, som vid detta tillfälle fastslogos.

Kongressen ansåg nämligen förbundets ändamål vara:

att sammansluta alla lantarbetare i Skåne, såväl manliga som kvinnliga — statare, torpare, drängar, ladugårdsskötare, mejeriarbetare o. s. v. — i ett gemensamt förbund, för att genom detta skydda sina egna intressen och söka uppnå förbättrade villkor;

att söka bilda avdelningar å de gårdar och platser, där sådana icke finnas, samt se till, att alla sådana små avdelningar bliva anslutna till det gemensamma förbundet;

att avskaffa ackordssystemet och söka få till stånd en minimilön;

att reglera lönen så, att den motsvarar vad rättvisa och naturliga levnadsbehov kräva;

att upprätta statistik över alla lantarbetare inom provinsen samt även deras arbets- och levnadsförhållanden;

att verka för avskaffandet av söndags- och övertidsarbete, så långt detta är möjligt;

att arbeta för uppnående av lagstadgad 8-timmars arbetsdag;

att anvisa arbete åt arbetslösa medlemmar, då sådant står att finna;

att underhålla förbindelse med övriga arbetareorganisationer i stad och på landsbygd samt att arbeta för anslutning till Landsorganisationen och socialistiska arbetarepartiet;

att, därest tillfälle erbjuder sig, samarbeta med lantarbetareorganisationer i utlandet;

att kraftigt verka för sina medlemmars höjande i intellektuellt hänseende, dels genom att ombesörja vandringsbibliotek, dels förmedla arrangemanget av föreläsningar m. m. samt för övrigt använda alla till buds stående medel för detta ändamål;

att, sedan agitationen i landets övriga provinser lett till önskat resultat, ansluta sig till en hela landet omfattande organisation — "Svenska Lantarbetareförbundet".

Sådant var i huvudsak det program, efter vilket lantarbetarna i Skåne skulle skrida till aktion mot alltför omedgörliga arbetsgivare; och dess följande föranledde under 1904 och 1905 åtskilliga ganska segslitna sträjker, tyvärr oftast med negativt resultat. De flesta bland arbetsgivarna voro hätskt stämde emot föreningarna, därför att desamma "leddes i socialistisk anda". Därför hade förbundet redan från begynnelsen mycket svårt att kunna freda om föreningsrätten. Förhållandet mellan parterna: arbetsgivare och arbetare, tillspetsades alltmera under 1905 och början av 1907, tills den första explosionen inträffade den 2 april, då Råbelövssträjken utbröt. Men det låg liksom i luften, att detta enbart var förspelet. I början av juli månad (den 7) bildades "Svenska Lantarbetareförbundet" vid möte med skånska, mellansvenska och norrländska förbunden i Norrköping — och två månader efteråt utbröt den stora skånska skördesträjken, uppmärksammanad både i in- och utlandet.

Utbrottet.

Det var icke utan orsak som utbrottet skedde. Under årtionden — man kan säga århundraden för övrigt — hade lantarbetarna av sina herrar hållits i fullständig träldom. Deras löner, både i penningar och natura, höllos onaturligt lågt, bostäderna voro bristfälliga för att icke säga usla; och alla framställningar om förbättringar mottogos med indignation eller rent hån. Då striden den 2 april 1907 utbröt vid Odersberga, för att 14 dagar senare utbreda sig till Hammarsjö och Råbelöv — alla tre gårdarna ägda av kammarherre Kennedy — förstod litet var, att detta endast var början till vad som skulle komma senare; och då sagda kammarherre med — även för dåtida arbetsgivare — osedvanlig brutalitet, vräkningar, galizierimport och otaliga andra trakasserier förekommo under loppet av sommaren, bemötte godsens gamla arbetarstam gick ett vågsvall av förbittring genom hela Skånes lantarbetarevärld — och det blev snart klart för alla ledande därinom att ingen makt i världen skulle kunna hindra lantarbetarna på vissa orter, trots de nedslående underrättelserna från Kristianstads län, där Kennedys domäner äro belägna, att vid läglig tidpunkt och för förbättrade villkor skrida till aktion mot hittills alldeles omedgörliga arbetsgivare.

Men sommaren gick efterhand, utan att några åtgärder vidtogos. Redan begynte arbetsgivarne triumfera, då som en bomb slog ned, att Spannarpsavdelningen av "Skånska lantarbetareförbundet", omfattande gårdarna Spannarp, Herninge, Karindal och Kjellsfelt, gjort hemställan hos sina arbetsgivare om deras godkännande av nytt löneavtal. Men godsherrarna vägrade att underhandla med sitt folk i sådana saker. Förtroendeman Albin Hansson besökte i anledning härav samtliga gårdarna, men då det skulle bliva för vidlyftigt att här ingå på resultatet för var och en, redogöres endast här för det samtal, som fördes mellan herr H. och disponent Petrus Olsson, rörande hemställan vid Spannarps gård, helst som den sistnämnde, trots sin "kristliga livsåskådning" kom att spela en sorgligt ryktbar roll under hela skördesträjken.

Detta samtal ägde, enligt "Arbetet", rum den 16 augusti. Herr Olsson sade sig då för sin del ej ha något emot kollektivt avtal, men hade ej rätt att sluta sådant med sina arbetare, emedan Skånska lantmännens arbetsgivareförening ej samtyckte härtill. På herr O:s uppmaning lovade emellertid herr Hansson, att upprätthålla lugnet vid gårdarna, tills svar anlät från sagda arbetsgivareförening, huruvida den vore hägad gå med på förhandlingar. På ytterligare uppmaning av herr O. lovade herr H. vidare,

att uppsätta ett förslag till ett kollektivt avtal, vari tillräckliga garantier för arbetsfred intoges. Herr O. framställde vissa önsknings rörande avtalets innehåll, som han ville ha med i förslaget. Herr H. lovade garantera arbetsfred intill dess svar anlände från arbetsgivareföreningen. Kunde föreningen ej bli villig till förhandlingar, kunde dock herr H. ej garantera fred, utan komme då lantarbetareavdelningen att vidtaga lämpliga åtgärder. Herr O. önskade emellertid till varje pris fredlig uppgörelse, även om, som han yttrade, mot obehaget att bli löftesbrytare mot sin förening. Han önskade också att arbetarna icke borde tillgripa sträjk, varefter man skildes.

Efter överenskommelse med disponent Olsson tillställde herr H. den 14 aug. "Skånska Lantmännens arbetsgivareförening" en skrivelse, vari han föreslog förhandlingarnas upptagande. Skrivelsen var av följande lydelse:

"Undertecknad tager sig härmed friheten på uppdrag av sina kommittenter för eder påpeka, att lönerörelse, iscensatt av vår avdelning n:r 47 Spannarp, pågår vid följande eder förening tillslutna gårdar: Spannarp, Karindal och Heringe. Underhandlingar hava pågått om lönevillkoren och troligt är om man kunnat enas om dessa, men begäran om kollektivt avtals införande har av herrar arbetsgivare ej kunnat beviljas, enär (enligt deras utsago) eder organisation lägger hinder i vägen därför. För att nu om möjligt undvika öppen konflikt, vilja vi föreslå det ni ville utse ombud, befullmäktigade att om denna sak träda i underhandling med representanter för vårt förbund. Benäget svar härå torde senast till den 19 d:s sändas under ovan befintliga adress. Skulle svar utebliva eller underhandling ej komma till stånd, förbehålla vi oss rätt att efter den dagen vidtaga de åtgärder, vi anse lämpliga."

Från arbetsgivareföreningen anlände följande svar, daterat Malmö den 21 aug., sålunda ej till den begärda dagen:

"Till svar å eder skrivelse av den 14 dennes rörande underhandling med arbetarna å Karindal m. fl. gårdar, får meddela, att styrelsen, som tagit frågan i överbägande, finner **ej sådana förhållanden föreligga vid sagda gårdar att den begärda underhandlingen är av nöden.**"

Nu stod man på en gång inför rama verkligheten: sträjken var tydligen oundviklig, och åtgärder därför begynte strax att vidtagas. Det utlovade förslaget till kollektivt löneavtal överlämnade förtroendeman Hansson den 26 på aftonen till disp. Olsson, och förklarade samtidigt att då "Skånska Lantmännens arbetsgivareförening" avböjt underhandling, stod frågan i ett mer ofördelaktigt läge än någonsin. Det komme antagligen att utbryta öppen strid. Herr O., som vid förra besöket varit gynnsamt stämd för en uppgörelse, hade nu totalt ändrat åsikt. Han önskade ytterligare uppskov, tydligen för att kunna draga ut på tiden. Han skulle sätta sig i förbindelse med sin inspektor och "Skånska Lantmännens arbetsgivareförening". De begärda lönevillkoren, omkring 780 kr., inberäknat såväl kontanter som natura, borde ej heller varit oöverkomliga. Men arbetsgivarna ville tydligen spela herrar genom att ej underhandla med sina arbetare.

Nu höll emellertid avdelningarna, som förut vid flera tillfällen behandlat sträjkspörmålet, omedelbart nytt möte, där frågan återupptogs. Kattarpsavdelningen höll möte på aftonen den 26, vid vilket förtroende-

mannen efter en redogörelse över sakens läge gjorde arbetarna uppmärksammade på det ansvar, de påtagit sig genom att i dessa dagar gå ut i sträjk. Hemlig omröstning företogs emellertid och utföll den sålunda, att 83 röstade för arbetsnedläggelse och 2 emot. På liknande sätt tillgick det vid samtliga gårdarna.

Sålunda utbröt skördesträjken den 28 aug., trots arbetareorganisationens ansträngningar att komma till underhandling med arbetsgivarna; och redan den 29 aug. på aftonen kunde "Helsingborgs Dagblad" i en hätskt hållen artikel meddela, att sträjken omfattade 11 stora lantegendomar, på en areal av cirka 6,000 tunnland. De sträjkandes antal uppgav tidningen till 250 och "utgöras av daglönare samt lagstadda tjänares hustrur och vuxna barn", men ett lika stort antal gjorde samtidigt obstruktion i så måtto, menade tidningen, att de ej gjorde hälften så mycket arbete som under normala förhållanden. I detta sammanhang meddelades även, att mjölkningssträjk skulle utbryta påföljande dag, då 1,000 mjölkkor komme att stå omjolkade. Men på morgonen den 30 kunde "Öresunds-Posten" — snart sagt den enda borgerliga tidningen i hela Skåne, som helt och fullt tog arbetarnas parti — meddela, "att mjölkningssträjken uppskjutits till någon dag i nästa vecka".

Skördesträjken var alltså ett faktum — och nu följde händelserna slag i slag.

De borgerligas sammangaddning.

”Vi kan få en annan i stället. Dra åt helvete, om du inte vill stanna på de gamla villkoren.”

(Ur G. H. T.)

Sällan har den borgerliga pressen, naturligtvis i främsta rummet den konservativa, uppträtt så huvudlöst som vid detta stråjkutbrott. Raseriet gick till sådana överdrifter, att det numera nästan verkar otroligt, att journalister lånat pennan till slik propaganda. I främsta ledet gingo naturligtvis de skånska högerorganen, men sekunderades livligt både från Stockholm och andra orter. De större stockholmstidningarna nedsände korrespondenter till Skåne, och bland dessa slog isynnerhet ”Nya Dagligt Allehandas” specielle, numera avlidne redaktör, Lars Ahlgren, rekordet i obehärskad lögnaktighet. Han lämnar nämligen tidningen följande rapport, vars kuriositetsintresse är obestriddigt:

”Alla tidningar, som jag vet — socialistpressen naturligtvis undantagen — konstatera samstämmigt, att stråjkorsaken icke ligger i missnöje med avlöningen, och detta är nog alldeles riktigt. Däremot är uppgiften, att sträjken etablerats på den grund att skånska lantmännen vägrat ingå på kollektivavtal med arbetarna betydligt missvisande (!!). Föreningen torde vara ganska benägen att ingå på kollektivavtal endast detta sker på likställig grund, d. v. s. förening mot förening. Men det är detta som icke faller socialisterna i smaken. De förslag, som från socialistiska håll gjorts — — — gå ut på att få ett kollektivavtal med 3 månaders uppsägning gällande med de lagstadda arbetarna, varigenom arbetsgivarna givetvis skulle löpa all risk, medan arbetarna skulle kunna saklöst undandraga sig de förpliktelser, som enligt tjänstehjonstadgan åligga dem. De förbehålla åt sig rätten att organisera arbetarna och träffa för dem gällande avtal med arbetsgivarna, men de vilja ej medgiva dessa rätten att förhandla som organisation, utan fordra att arbetaresammanslutningen skall underhandla med arbetsgivarna en och en. De vilja själva nå en fast sammanlutning, men isolera arbetsgivarna. Taktiken påminner något om Horatiernas och Curatiernas strid. Socialisterna hava i detta fall suspenderat sitt eljest som princip fastslagna krav på kollektivavtal. Det är de och icke arbetsgivarna som hindra ett sådant att komma till stånd”.

Naturligtvis kräver icke dylikt nonsens något bemötande — och ”Arbetet” anmärker också till ifrågavarande, att arbetarnas organisation aldrig vägrat att ingå på kollektivavtal med arbetsgivarna—; skribentens lögnaktiga rapport var endast ett led i den taktik, som avsåg att inför hela landet framställa arbetarna i den svartast möjliga dager. Därför nappade också

många liberala tidningar på den grova kroken och kappades med de konservativa, att smutskasta de stråjkande.

En enda frisinnad tidning — och därtill inom detta läger synnerligen moderat —, bortsett från "Öresunds-Posten", hade dock mod att göra en fullt opartisk undersökning, och kom därvid till för arbetsgivareparten föga hedrande resultat. Det var "Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning". Den skriver en av de första dagarna i september bland mycket annat:

"Följande den gamla goda regeln att även den andra parten bör höras, ha vi under besök i stråjkdistriktet satt oss i förbindelse dels med 'menige man' bland de stråjkande, dels med ordföranden i en av skånska lantarbetareförbundets avdelningar. Onekligt är, att de upplysningar, som därvid vunnits, i några avseenden kasta en ny belysning över sträjken.

Själva den principiella frågan om tillåtligheten av en s. k. skördestråjk hava vi icke att ingå på. Vi kunde dock vid besöket i stråjkdistriktet icke underlåta att av fackföreningsordföranden begära hans mening om detta stridsmedel. Hans svar var följande:

"Det är sant, att det är ett pinsamt och osmakligt stridsmedel. Men vi hava intet annat. Om vi framkomma med våra krav under den för jordbruket döda säsongen, så skulle vi tvärt bli avvisade, utan att man toge hänsyn till oss. T. o. m. nu, under förestående eller påbörjat skördearbete, blevo våra framställda krav avvisade, ofta hänfullt.

Vad som i Skåne kanhända, fortsätter tidningen, mest av allt uppretat sämningen mot de stråjkande, är den s. k. mjölkningssträjken. Allmänheten och en del av tidningspressen har dock härvid begått det felet, att taga ut sin indignation i förskott. Dess bättre har ännu ingenstädes sådan stråjk förekommit. Saken har framställts så, som om arbetarna dock i alla händelser beslutat mjölkningssträjken, fast beslutets verkställande uppskjutits. Arbetarna påstå själva, att förtroendemannen Albin Hansson tvärtom omedelbart före stråjkutbrottet på möte förhöll arbetarna, att sådan stråjk icke skulle iscensättas. Mjölkningsstråjk, hade han sagt, vore det sista stridsmedel arbetarna skulle tänka att använda."

Sedan skribenten konstaterat, att mjölkningssträjken av arbetarna endast betraktats som en yttersta nödvändighet, övergår han till själva stråjkutbrottet, som pressen betecknat som "en blixt från en klar himmel". Han polemiserar häremot och påvisar, att arbetarnas tillvägagångssätt framställts i förvanskad dager, såsom också oförtydligt framgår av meddelandena i föregående kapitel.

"Enligt arbetarnas skildring," fortsätter han härefter, "sköla godsägarna länge varit förberedda på saken, då arbetarnas lönerörelse började redan tidigt och arbetarna likaledes i tid förberett godsägarna på stråjk-eventualiteten. Man får onekligen av arbetarnas skildring det intrycket, att godsägarna varit 'oförberedda' endast i den meningen, att de togo allt stråjkhot som löst prat. Fackföreningsordföranden skildrade, huru godsägarna 'hånkrattade' eller 'klappade sig på knäna', då arbetarna först framställde sina krav på kollektivavtal".

Mest upprörande blir emellertid fackföreningsordförandens meddelanden till korrespondenten, då han kommer in på kapitlet om arbetarnas fordringar. Han redogör här i främsta rummet för vad striden gäller.

"Kravet på kollektivavtal är det viktigaste," säger han, "men icke det enda: lönefrågan har även spelat en betydande roll. Folket vill ej längre

binda sig enligt legostadgan. Dels på grund av dess för tjänaren ogynnsamma bestämmelser, dels på grund av den individuella avtalsformen, varje karl städjas för sig. Gemensamt organiserat uppträdande blir omöjligt eller försvårat. Drastiskt skildrade man för oss, huru det kan gå till vid städsekn. Principalen eller hans förvaltare sitter på en stol eller sträcker med handen bakåt städjepenningen åt tjänaren. Denne begär ökade förmåner. Tvärt nej. Det heter:

'Vi kan få en annan i stället. Dra åt helvete, om du inte vill stanna på de gamla villkoren'.

En dylik underhandlingsmetod, fortsätter tidningen, som väl dock hör till undantagen, visar tydligt det berättigade i kravet på kollektivt avtal. Karlarna, som vi talade med om denna sak, hade alla fullt och klart för sig skillnaden mellan vad de olika slagen av avtal innebära. Det är oriktigt att säga, som skett, att de i denna punkt drivits som boskap av agiterande ledare. Klart och redigt framlade de alla skälen, varför de vilja ha kollektivt avtal. Det torde icke stå i godsägarnas makt att bibringa dem en annan mening. Om godsägarna fortsätta att omedgörligt hålla på lagstadgan och vägra kollektivt avtal, så stunda helt säkert bittra strider inom jordbruket. Ty folket har sin ståndpunkt klar i denna fråga."

Så förnuftigt kunde en tidning som utan förutfattad mening gjorde konflikten till föremål för undersökning, resonera. Det var helt andra toner än de sträjkande fingo höra från "Helsingborgs Dagblad" et consorter — eller "Sydsvenska Dagbladet Snällposten", där "en gammal student" uppläts plats för följande:

"Fädernebygden, för att ej säga fäderneslandet, är i fara! Djupare skulle vi ej gripas, om vi nåddes av budskapet att fiender landstigit på Skånes kust, än vi gripas av den oerhörda fasansfulla underrättelsen, att det finnes folk av vårt eget kött och blod, som genom djävulska anslag, uppvinglingar och lögner drivas att låta skörden ruttna på marken, mjölkdjuren stupa under gränslösa kval och kanske tusentals människor lida följdena därav — ett tillstånd värre än ett krig."

Den "gamle studenten" glömde tydligen, att arbetarnas motpart även hade förpliktelser. Men hans haltande och omogna uppfattning godtogs lika fullt till införande i "Sydsvenskan", då den representerade det tillfälligt sammankittade borgarblockets oförtydbara mening.

De sträjkande hade en annan mening, som det nästan var riskabelt att utropa på torget, i synnerhet sedan k. bhde i Malmöhus län partiskt nog fridlyst sträjkområdet och utnämnt arbetsgivarna till ordningspoliser. Det var ungefär som att sätta bocken till trädgårdsmästare.

Sträjkens fortsättning och slut.

Det kom aldrig till några oordningar. De sträjkande visade ett lugn och en självbehärskning, som var rent förvånande. Däri hade för övrigt förtroendeman Albin Hansson ingalunda liten förtjänst, enligt vad som upp-gavs av de sträjkande från arbetarsidan. Hans lugna förtänksamhet och taktiska säkerhet verkade sporrande på allesamman, att uppträda fullt kor-rekt. Därför kunde inga som helst anmärkningar i detta hänseende göras mot dem.

Godsägarnas organ arbetade alltjämt under högtryck. Studenter från Lund deltog i skörden och inbärgningen, galizierna uppeggades mot de in-födda arbetarna, och de simplaste lögnen utspreddes gång efter annan, för att åstadkomma förstämning och villervalla. Sålunda utsläpptes allt som oftast rykten att Albin Hansson, arbetarnas allt i allo, häktats o. s. v. Det skyddes inga medel för att misstänklighöra sträjkledningen.

En av arbetsgivarepressens bästa käpphastar: mjölkningssträjken, var svårt att få avlivad. Gång efter annan förklarade arbetarna, att de ännu icke fattat något definitivt beslut i ämnet, men likväl återkommo vederbö-rande oupphörligt till samma tema: Det skulle bli mjölkningssträjk. Slut-ligen fann sig signaturen Tore i "Arbetet", som på ett förtjänstfullt sätt följde sträjkhändelserna uppe i Luggude härad, föranlåten att göra ett in-lägg som på högertidningarna verkade ungefär som salt i surt öga. Han skrev bland annat den 10 sept.:

"Vad slutligen mjölkningssträjken vidgår, så har man nog i onödan kas-tat sin ovilja över arbetarna. Om den har en massa slutsatser dragits, varav vi finna en del peka åt det orimliga till. Det är orimligt, då man går så långt, att man fordrar att arbetarna skola ansvara för djuren, medan ägaren av djuren är utan ansvar. Han kan spotta arbetarna i ansiktet, håna dem, räkka ut tungan åt dem, de måste finna sig i detta. Sträjka få de inte, ty då äro de djurplågåre, medan arbetsgivaren, ägaren till djuren, är utan ansvar.

Arbetarna önska en vacker dag — som i nordvästra Skåne — tala med sina arbetsgivare om arbetsvillkoren. Arbetsgivaren svarar med ett hän-skratt och för att lägga än mera gift i hänet slår han sig på knäna med båda händerna. Arbetarna och deras hustrur få inte sträjka, det vet han. Ty då äro de djurplågåre, medan han är djurvännan. Vilken orimlighet! Och så talar man om det förfärliga djurplågeri, som rör folk till tårar, folk, som är fullständigt hjärtlöst, så snart det gäller människor. Se på våra lockouter! Se, hur hemmet då skövlas, hur man sätter de sista paltorna på pantbanken, hur kvinnor och barn få svälta och lida. Ännu ha vi inte hört någon säga till arbetsgivarna: skona åtmnistone barnen, som lika litet som

godsägarnas djur rå för att strider pågå mellan arbetare och arbetsgivare. Kanna barnen vid Mackmyra och Råbelöv rå för att deras fäder gått in i fackförening? Men ändå ha de kastats ut i smutsen, fått logera i skogen under bar himmel. Men människoplågeri är tydligen hos djurvännerna ett okänt begrepp.

För att återkomma till mjölkningssträjken vilja vi om den säga, att den är lika berättigad som andra sträjker, men bör icke användas, så vida parterna vilja tala med varandra på ett förnuftigt sätt. Och vad gällde nu den mjölkningssträj, som man ej beslutat, men som man ordat så mycket om. Den gällde endast att söka förmå arbetsgivaren att tala med sina arbetare, ej att framtvinga några särskilda lönevillkor."

Så småningom bortdog emellertid pratet i arbetsgivareorganen om den ovillkorliga mjölkningssträjken, som också väntades likt "en blix från klar himmel", och arbetarna frånträdde också med den utveckling som sträjken tagit, tanken därpå. De sökte alltjämt komma i kontakt med arbetsgivarna, ehuru förgäves. De senares tidningar eggade oavbrutet i likhet med "Helsingborgs-Posten", som skrev:

"En eftergift, det är nederlag och död. De sträjande måste återgå till arbete utan alla villkor och underkasta sig en gallring. Endast en underhandling med dem om kollektivavtal och allt är förlorat."

Men uppträdde arbetarna till sin stora heder lugnt och försynt, visade sig däremot godsägarna och deras fogdar synnerligen nervösa och råa. Sålunda berättades från Västraby, att en förvaltare med berätt mod överkört med hästar och vagn en cyklande arbetare bland de sträjande, så att denne blivit illa skadad; och i "Arbetet" skrev ungefär samtidigt signaturen —st, att en ladufogde från samma ställe önskat sig att två poliser varje dag hade att infinna sig på gården och utfråga om någon varit lat och stursk och om så varit fallét skulle en lasso kastas om hans hals och han skulle få medfölja till något lämpligt ställe för vidare upptuktelse.

"Denne persons dagliga göra," fortsätter —st, "är nu att springa efter arbetshästarna från det ena paret till det andra och under de mustigaste eder bearbeta desamma med den obligatoriska ladufogdekäppen (han såg obstruktion i allt arbete). Folket vågar han sig nu icke på, men innan sträjken var det hans vanliga tilltal 'Schasa på din dj—l, annars sticker jag ögonen ur skallen på dig'. 'Jag skall slå skänkerna av dig', o. s. v. Denne man är nu utnämnd till polis."

Godsägarna uppträdde också alltjämt med oefterhärmlig säkerhet, ehuru de innerst darrade för sträjakens följder. "Nej, vi kunna icke gå in på kontraktsenliga överenskommelser, som icke ha stöd i svensk lag", skriade de högt i skyn. "De importerade galizierna utföra sitt arbete ganska gott och till nästa år få vi bereda oss att införskriva flera". En av den värsta var den förutnämnde disponenten Petrus Olsson, som i en intervju till danska "Politiken" gjorde följande dråpliga uttalande:

Olsson: Ja, ni har på senaste tiden fått många särdeles goda lagar i Danmark, sedan vänstern kom till makten. Ni har t. ex. den där pryggelagen. Det hör ju till de saker, högern icke kan genomföra, för det vänstern skulle komma att kalla det odemokratiskt. Den sortens goda lagar får ett land först när vänstern har makten (!).

Journalisten: Likväl är pryggelagen just inte populär hos oss.

Olsson: Intel! Då är detta ett fel hos ert folk. För den är en mycket bra lag.

En sådan man med slikt tänkesätt gällde bland sina likar i Luggude för att vara djupt religiös.

Men tiden skred fram, man var redan över mediet av september. Sträjkens begynte komma i det oundvikliga dödvattnet. Ingenting hände. Det uppträdde icke ens några sträjkbrytare i nämnvärt antal. Endast medlemmarna i ett par skytteföreningar gjorde söndagsarbete. Statens förlikningsman för södra distriktet, överstelöjtnant Berger, erbjöd medling, som tacksammt mottogs av arbetarna, men avböjdes av den andra parten med följande motivering:

"Till svar å eder skrivelse av gårdagen, vari framställdes förfrågan om, huruvida vår förening önskar eder medling om uppgörelse i arbetskonflikten inom Luggude härad, får styrelsen meddela, att då av sagda skrivelse icke framgår att från arbetarnas sida begäran om underhandling i denna konflikt blivit till eder framställd, anser styrelsen sig för sin del icke hava anledning att påkalla sådan."

Man ville till skenet vara lika nackstyv, men reträtten var likväl, i motsats till vid sträjkens början, ganska uppenbar. Slutligen kunde icke arbetsgivarna motstå det moraliska trycket från alla håll — uppgörelse kom till stånd i både Råbelöv- och Luggude-konflikterna.

Slutord.

Nu har nära nog ända sedan 1907 lantarbetarrörelsen legat nere — och ändå har så mycket inträffat, som på flera sätt skulle kunna garantera framgång åt kraven från landsbygdens förbisedda söner, om de iakttog och lade vikt vid ett samlat uppträdande. Sålunda har bland annat den politiska rösträtten utsträckts. De fattiga lantarbetarne skulle, om de visste taga vara på sina värdigheter, högst väsentligt kunna bidra för valens utgång i demokratisk riktning till andra kammaren, icke minst under denna eftersommar, då en kamp på liv och död kommer att uppstå mellan den nyvaknade demokratiska andan och de reaktionära partierna här i landet.

Det borde icke vara tvivelaktigt, var man då skulle kunna söka lantarbetarna. Deras plats är helt enkelt längst till vänster inom det parlamentariska parti, som kallas det socialistiska, ty bland dess främste män påträffas de män, som velat någonting och gjort någonting för jordens nedtryckta arbetare.

Må de vakna upp och följa maningen till kamp för friheten och brödet. Må de påminna sig, vad Carl Fredrik Gyllenberg skrev för snart 150 år sedan:

”Dens namn må evigt mörker gömma, som född i Sverge vågar glömma sig vara född att leva fri.”
